IN CLAR. LAMURE, PARERGON
DE ANEVRYSMATE,
ANIMADVERSIONES HONORATI PETIOT.

ULLA dari anevryſmata vera, quæ ſint notabilia; hujuſque aſſertionis probari veritatem ex Clar. Ruyſchii obſer. 38. & obſer. theſauri IX. no. V. contendit egregius Antagoniſta; ego autem contrarium demonſtro.

I. Ut verò omnis tollatur ambiguitas quoad hujuſce vocis *notabilis* ſignificationem, hanc determinare voluit adverſarius, in eo quidem laude dignus ſi ſcopum ſibi propoſitum attigiſſet, at quam longè abſit, cito patefiet. Sic enim ille primâ ſcripti ſui paginâ, *cum vox illa NOTABILIS, nimis vaga fortè quibuſdam videri queat, illam ſic paulò exactius determino; cum ovi columbini, aut Gallinacei magnitudinem æquans anevryſma notabile vocaverint auctores, in arteriâ intercoſtali aut brachiali, anevryſmum notabilem dicam qui ſimilem proportionem habebit ad naturalem arteriæ affectæ diametrum.*

II. Ea vocis explicatio nimis adhuc vaga eſt, imo obſcurior, non enim determinare videtur antagoniſta, in quânam arteriâ *anevryſmus* æquans ovi gallinacei magnitudinem, dicetur *notabilis*; ait tamen; *anevryſmum notabilem dicam qui ſimilem proportionem habebit ad naturalem arteriæ affectæ diametrum.* Ii igitur *Anevryſmi* ſimiles, juxta mentem Antagoniſtæ comparari debent inter ſe, ut notabiles habito reſpectu diametri naturalis arteriæ affectæ judicentur; ſed quâ ratione comparari poterunt? quomodò notabile nuncupabit adverſarius illud anevryſma quod ſimilem proportionem habebit ad naturalem arteriæ affectæ diametrum, niſi priùs fuerit determinata arteria in quâ fit anevryſma ovi Gallinacei magnitudinem æquans. Verùm ut initia malè poſuit, ſic cætera ſequuntur; quâcumque enim viâ procedat nunc, ex ejus computandi lege ſemper quid abſurdum ſubſequetur. Etenim .... jam ſupponamus anevriſmatis locum & ſedem reipsâ determinaſſe antagoniſtam; in eo caſu tale locat anevryſma aut in majoribus arteriis, in aortæ trunco v. g. aut illud locat in ipſâ

intercostali arteriâ ; hoc ultimum fecisse adversarium, haud ego crediderim ; (licet ex ipsius scripto ita pateat) nam exsurgerent anevrysmata in aortâ; quorum sectiones, non plures tantùm pollices, sed pedes haberent; horum enim sectiones excederent sectionem ejusdem aortæ in statu naturali $253.\frac{11.}{14.}$ pol.

O MONSTROSUM ANEVRISMA. Si è contra anevrysma suum æquans magnitudinem ovi gallinacei in ipsâ aortâ statuerit, ex eodem calculo *anevrismum* appellabit notabilem in arteriâ intercostali, cujus sectio excedet tantùm sectionem ejusdem arteriæ in statu naturali $\frac{1.}{146.}$ pollicis ; quod supponit elongationem radii ejusdem arteriæ intercostalis $\frac{1}{4}$ lineæ. Ex iis patet cuicumque nè minimè determinatam fuisse *hanc vocem NOTABILIS*. Hâc tamen stabilitâ (uti opinatur) determinatione, problema solvere nititur. *dixi vix ac ne vix quidem apud auctores reperiri exemplum anevrysmi veri, sensu superiùs allato qui fuisset notabilis.* Itaque vix admittit egregius antagonista reperiri anevrysmata sine ruptione parietum, quæ sint *notabilia*, imò ne vix quidem admittit : quid mirum ! ipsius determinationis habitâ ratione. Verùm ea , nequaquam recusat quæ in ejus determinatione includuntur ; unde necessariò concludendum venit, vel eum anevrysmata agnoscere monstrosa adeò , ut nemo certè præter ipsum , ea unquam admittet; vel econtra eum admittere *anevrysmos* (quos dicet esse notabiles) qui ab ullo vix ac ne vix quidem detegi valent, aut saltem vix sunt sensibiles, cum aliqualis sit semper longitudinis ea arteriæ minima dilatatio , cujus quidem ut demonstravimus, radii prolongatio major, est tantùm $\frac{1.}{4}$ lineæ.

III. Quoad autem istud Antagonistæ responsum , omnibus notatum velim, eum obstinatè nulla omnino dari vera anevrysmata primò contendisse, admonitum dein à me, exigua admitti à *freindio* , hæc in sui octavâ prælectione pariter admisisse, porrò eam subjungendo notam, *dari equidem exigua , sed notabilia fieri non posse* , quæ ultima reperiri etiam apud auctores, cum apertè demonstraverim ex *Ruyschio* & *littrio*, nunc ut se se expediat, vagam istius vocis *notabilis* significationem adhibet , ad errores Typographi merè fictitios confugit, clausa admittit anevrysmata, ut respondeat observationibus *Clar. Ruyschii & littrii.* quid varia hujuscemodi responsa demonstrant ? sibi ne constat Antagonista ? ea loquendi ratio decet ne veritatis de-

Diameter ovi Gallinacei	=	18. lineas.	seu	=	$\frac{3}{2}$	pol.
Diameter aortæ naturalis	=	12. lin.	seu	=	1.	pol.
Diameter art. interc. natur.	=	1. lin.	seu	=	$\frac{1}{12}$	pol.

fensorem ? nonne potius attendenti cuique palam erit egregium competitorem longè à veritatis tramite primò quidem aberrasse, nunc verò tacitè ad eam ut gradatim accedat, vires & conatus edere ?

IV. Non ea ergo quæstio inter nos agitatur, utrum vera dentur anevrysmata, utrum exigua, utrum notabilia quædam ; hæc omnia jam fatetur Antagonista, id tantùm inter nos inerit discriminis, num veri & notabilis (juxta mentem medic.) anevrysmatis exempla vix ac ne vix quidem reperiantur apud auctores; observata quæ pag. 12. ex variis anevrysmatum dissectionibus refero rem statim dijudicabunt. Verùm observationibus non eget adversarius, qui egregia de eâdem materie scripsit, *Dissert. de fluxu menstruo*, nemo sanè evidentiùs demonstravit arteriarum fieri dilatationes, & earum absque rupturâ parietum expansiones ; imo judice eo, monstrosæ, *enormes*, & *prodigiosæ* spatio aliquot mensium fiunt *absque ullo incommodo*, *uti probant omnium auctorum observationes*. Hæc mihi summi ponderis erit authoritas, nec certè denegabit eam Athleta. En itaque propria ejus verba. Dissert. pag. 35. *vasa uterina graviditatis tempore ENORMITER dilatantur, ita ut vas admodum exile videatur tunc arteriæ emulgentis diametrum obtinuisse, sinusque vix sensibiles alioqui, in iisdem cirumstantiis manûs pollicem admittere queant ; uti probant omnium auctorum observationes.* Additque pag. seq. *notum est omnibus vasa uterina in gravidis PRODIGIOSE' DILATARI ABSQUE ULLO INCOMMODO.* Hæc eadem repetit adversarius in diversis ejusdem Dissertationis locis, ità ut ipsi hanc veritatem verè cognitam fuisse, nullus sine injuriâ possit dubitare, nec certè Antagonistam fugerat, *Clar. Nichols* in actis Anglicanis, verorum anevrysmatum demonstrando existentiam, iisdem omninò uti argumentis (†) & quidem si vasa admodùm exilia, vixque sensibilia, mensium spatio aliquot *absque ullâ ruptione arteriæ*, *absque ullo incommodo* arteriæ emulgentis diametrum acquirant, *si sinus uterini alioquin vix sensibiles, ita dilatentur ut manûs pollicem admittant*, quid erit de arteriâ sensibili ? quid de magnis arteriis ? quid demum de ipsâ aortâ ? monstrosa fieri anevrysmata plurium spatio annorum, certè haud recusabit eximius competitor, si sibimetipsi fidem adhibeat : ergo transeamus ad secundam assertionem.

V. *Ruyschium* ipsi favere in Observ. 38. perhibuit Antagonista, & hujus obser. verba quædam citat pag. 3. scrip. Quibus aortæ ruptas fuisse tunicas, *judi-*

† On a disputé pendant quelque-temps avec assés de chaleur, si l'Anevrysme étoit formé, ou non, par la dilatation simple de l'Artere, ou par la rupture de ses Tuniques internes, & la distention de ses Tuniques externes... La possibilité de la dilatation de l'Artere est prouvée par la raison & par l'inspection même. Dans la grossesse on trouve partout les Arteres uterines augmentées de grosseur & de diametre, à proportion de la dilatation de L'uterus... Il est arrivé en effet dans plusieurs cas, que les palpitations du cœur ont été accompagnées *de grandes dilatations de l'Aorte*; j'en ai vû des exemples, tant sur des Hommes, que sur des Animaux. *Le Docteur Nichols.*

ce Ruyſchio, & inter eas ſtagnaſſe ſanguinem, peroptat ſuadere. *Sanguis*, inquit, *inter lamellas ſtagnans & aliundè acrimoniam contrahens, paulatim tranſudabat, & oſſa lentè corrodebat Ruyſch...* At quare hancce obſervationem mutilavit? Cur ibi vocem preciſè omiſit, quâ lectorem Ruyſchius monet lamellas de quibus loquitur, nequaquam eſſe lamellas aortæ, ſed eſſe pſeudo-lamellas è ſanguine confectas? En enim verba Ruyſchii. *Sanguis inter lamellas iſtas ſtagnans.* Hæc vox, *ISTAS*, omnem tollit ambiguitatem, uti paulò ſupra notaverat Ruyſchius, ne locus errori eſſet. † An catè ſiluerit hanc vocem egregius antagoniſta? Haud ipſe profectò dubitavit ex eâ obſervatione Ruyſchium admonere, in arteriâ multùm dilatatâ, in anevryſmate putà monſtroſo, præter expanſionem arteriæ, lamellas quandoque reperiri, ſeu tunicas ab ipſo cruore coagulato productas, in quarum interſtitiis ſtagnat ſanguis; porrò, ne ſit locus errori, ne quis eas incautè credat tunicas aortæ proprias, lectorem admonet ex profeſſo Ruyſchius dicens, *harum tunicarum extima propriè arteria aorta erat.* Hæ ergo tunicæ non propriæ erant aortæ * *vel judice Ruyſchio*, ergo neque rupti erant aortæ parietes, ergo ea ipſa conſtabat ſuis tunicis, at maximè ſolummodò dilatata. (*a*)

† *Ruyſch. obſ. pag.* 38. Poſt obitum hoc Anevryſma (quod ortum duxit ex Arteriâ Aortâ tribus circiter digitis tranſverſis ſuprà cor) a me inventum fuit quaſi lamellatim, (ut ità loquar) diſpoſitum, aut ex innumerabilibus Tunicis, craſſis, carnoſis, & ſatis tenacibus ſibi invicem impoſitis, conflatum, inter QUAS TUNICAS Sanguis copioſus & coagulatus deliteſcebat. Harum Tunicarum EXTIMA, QUÆ PROPRIE' ARTERIA AORTA ERAT, ſtraminis habebat latitudinem

* Ejuſmodi Tunicas è ſanguine confectas, in theſauris paſſim habet Ruyſchius, ipſe è proprio ſanguine membranas fecit artificiales veris membranis ſimillimas.

(*a*) Hinc *Heiſterus* ut verum, & ut ex integrâ Arteriæ pronatum diductione, citat illud Anevryſma. Cap. XIII. Chir. pag. 391. ita *Clar Ferren*, in theſi nonâ diſp. & ibidem ait „ab aortæ Anevryſmate ſummoperè expanſo, coſtas diffractas in „noſocomio maſſilienſi bis obſervare contigit, & à Ruyſchio annotatum legimus.

Quomodo ſæpè caries oſſium ſubſequatur in eo caſu, optimé dicunt viri egregii, *Littrius*, *Lanciſius*, *van Svvieten.* Scilicet quia ob preſſionem inductam ab Anevryſmate, premitur perioſteum, vaſa ejus ſparſim ſtrangulantur, plurima inflammantur, fitque ſuppuratio, undè ipſa caries, ſacco interim Anevryſmatis integro ſubſiſtente. Ità & ipſe *Freindius.* „In oſſibus caries Anevryſma ſæpè comitatur, caſus „duo apud Ruyſchium leguntur... neque verò intellectu difficile eſt quomodo tumor „talis jugi preſſione perioſteum afficere, in eoque obſtructionem creare valeat, undè „paulatim os ipſum exedatur.„ Hiſt. Medic. pag. 54. vel juxtà Ruyſchii mentem quandoque fieri poteſt per diapedeſim, tenuiſſimi cruoris halitus putrefacti tranſudatio, vim corroſivam exerentis; docet equidem Chimia tunc ſpiritum veluti Alkalinum è putrefacto ſanguine produci, per poros minutiſſimos maximè penetrantem; docet bilis tranſudatio, ità potuiſſe cruorem tranſudare, non quidem ſub rubri ſanguinis formâ, ſed ichoris, quin exindè parietes aortæ fuerint corroſi; quam difficilè à pure vaſa majora corrodantur, oſſeis licet, aliiſque partibûs corroſis, docent ulcera, & eſcharoticorum applicatio, ut inter alios, viri clariſſimi *Mangetus* Bibl. Chir. tom. I. pag. 80. *Monro* eſſais de Medec. tom. II. annotant. Hæc monui ne quis ſtatim in caſu Ruyſchii [datâ etiam hàcce tranſudatione] ruptio-

VI. Si hæc Antagoniſtam minùs moveant, audiat *Celeb. van Svvieten* eamdem Ruyſchii obſervationem, ſed cum annotatione ſubindicatâ referentem. (*a*) Quid reponet Antagoniſta. *Clar. van Svvieten* tam apertè, tam nitidè dicenti ſanguinem in eo caſu, non inter aortæ tunicas, at inter pſeudotunicas, ut dictum fuit, ſtagnare, *nihil ſibi ſupereſſe quò effugiat, lubens concedet ne adverſarius ? pag. 6. exam. reſp.*

VII. Ut ea quæ demonſtrationem in iiſce prorſus ſapiunt everterentur, mirâ cum ſolertiâ reponit adverſarius, *adeſt error Typographi in obſervatione Ruyſchii, & ita legendum*, inquit, *harum tunicarum extima quæ PROPRIA ERAT ARTERIÆ AORTÆ ſtraminis habebat latitudinem.* retuli obſervationem parag. V. judicet ipſe lector, an ibi ſit error Typographi, an tot immutare, & ſubſtituere potuerit Typographus, quin id animadverteret Ruyſchius, qui hanc Typis obſervationem commiſit, ut quid novum, & ut Chirurgis maximi momenti, & qui præterea in præcedenti (obſervatione nimirum 37.) rem apertè declarat. * ex hâc obſervatione nonnè conſtat Ruyſ-

nem dari aortæ credidiſſet. De eâdem re audiatur *celeb. Douglaſſius. Hæc autem corroſio, & ruptio* (Si daretur) *anevriſma ſequitur, & neutiquam pro cauſâ ejus venditari poteſt. Tumor enim jam ante corroſionem præſens eſt, & ſolâ dilatatione efforma-tur.* Diſſert. de perit. pag. 56.

[*a*] Ea legantur attentè, quia hujuſce paragraphi verba quædam mox citantur ab Antagoniſtâ ad erroris Tipographi, quem ibi fingit, ſuſpicionem firmandam.

,, In maximis anevruſmatibus ſæpe apparuit membranas extenſi talis ſacci eſſe
,, craſſiſſimas, cum potius videretur diſtracta membrana tenuior fieri debere, hoc
,, autem videtur fieri, quia ſanguis in dilatatum hunc ſaccum aggeſtus, in polypo-
,, ſas concreſcit maſſas, quæ applicatæ tunicæ ARTERIÆ DILATATÆ illius craſſi-
,, tiem immanitèr poſſunt augere; ſic in ingenti illo anevruſmate [*obſerv.* 38.] vidit
,, Ruyſchius innumerabiles tunicas, craſſas, carnoſas, ſatis tenaces, & ſibi invicem
,, impoſitas auxiſſe craſſitudinem membranæ, ſic ut INTER HAS TUNICAS ſanguis
,, copioſus & coagulatus deliteſceret. EXTERIOR TAMEN TUNICA QUÆ AOR-
,, TÆ, DILATATA MEMBRANA ERAT, STRAMINIS TANTUM CRASSITIEM
,, HABEBAT, omnis reliqua moles à concretionibus illis polypoſis pendebat.,, Parag.
176. exterior reſpectivè ad pſeudò tunicas erat, ſed interior reſpectu aortæ.

,, * Antè duodevigenti annos cadaver cujuſdam viri diſſecui, qui à longo tem-
,, pore anervyſma geſtarat in pectore, tantæ magnitudinis, ut infantis recenter nati
,, caput adæquaret cum tantâ pulſatione ut manum pectori admotam percuteret.
,, Aperto cadavere, anevryſma invenimus in arteriâ magnâ aſcendenti, tranſver-
,, ſum digitum unum atque alterum à corde, ut annexâ fig. 38. repræſentatur, in
,, accretione hujus anevryſmatis non ſolum coſtæ veræ, a ſe invicem abſcedere
,, coactæ fuere, verum etiam eas invenimus ita corruptas, ut magnâ ex parte defi-
,, cerent, quodque ex iis reſtaret, digitis confricando in pultem comminuere haud
,, difficile eſſet. Hanc hiſtoriam cum ante multos annos *Domino Vander ſchagen*
,, medicinæ doctori dum viveret celeberimo, refferrem, dixit mihi à ſe quoque
,, *viſam coſtarum cariem ab anevryſmate pectorali ortam. MAGIS CERTE MIRAN-*
,, *DUM QUAM EXPLICANDUM FORET, QUOMODO CLAUSUM ANE-*
,, *VRYSMA (QUOD TANTUM ARTERIA DILATATA AUDIT) COS-*
,, *TAS ITA CORRUMPERE VALUERIT, NISI SEQUENS HISTORIA NU-*
,, *PER MIHI OBVENISSET.* Ruiſch. Obſ. 37.

chium mirari quomodò caries ſubſecuta fuerit *ab anevryſmate clauſo*, ſeu ut ipſe loquitur, *ab arteriâ nimis dilatatâ*. Caries aderat coſtarum, arteria tamen non erat rupta, ſed integra ſubſiſtebat conſtans ſuis tunicis; illud ideo erat Ruyſchio phænomenon magis certè mirandum, quam explicandum, niſi in ſequenti obſervatione rationem hujusce rei ſtupendæ reperiiſſet. Si ruptam fuiſſe aortam deprehendiſſet, vel corroſam, ſi extravaſatum cruorem, aut intra plevram ipſam concluſum, nonne id protuliſſet ſtatim, & an tantoperè fuiſſet demiratus? ſibi conſtat ſanè Ruyſchius, quidquid aſſerat adverſarius, nec certè ſibi conſtaret, ſi aortæ parietes rupti fuiſſent, ac ſi legendum eſſet ut ſuadet Antagoniſta; quid enim mirum caries coſtarum in eo caſu exhibuiſſet Ruyſchio? utrum ergo cum aliquali, vel minimâ veritatis ſpecie dixerit Antagoniſta ibi adeſſe errorem Typographi; & *Ruyſchii* textum à *Clar. van Svvieten* correctum fuiſſe, ex prægreſſis ſtatuat lector æquiſſimus.

VIII. At defertur per præcipitia validiſſimus athleta, novâ etenim & mirâ labitur hallucinatione, dum *celeb. van Svvieten* auctoritatem ſibi venditat: lectorem itaque rogo ut ſequentia legat attentè. Nemo evidentiùs quam citatus auctor demonſtravit id Ruyſchii anevryſma verum fuiſſe, nam *eo judice, membrana arteriæ interna minimè corroſa, minimè rupta, ſed integra & illæſa remanſerat* .... *Clar. van Svvieten* commentatus fuit *Boerhaavii* aphoriſmum 176. ubi caſus recenſentur in quibus *arteriarum tunica interior illæſa & integra remanet*, licet afficiantur aliæ (*a*) eum ergo audiamus ſingula hujuſce aphoriſmi verba commentantem. (*b*) Ea eſt ibi preciſè obſervatio

[a] *Boerhaavius Aphor.* 176 „ tunicæ arteriarum exteriores, *illæsâ interiori*, punctæ, „ ſectæ, tuſæ, diſtractæ, eroſæ, impetu ſanguinis dilatantur, ſaccum formant, „ qui ad ovi ſæpe magnitudinem creſcit, calloſos parietes acquirit, pulſat, colore „ rubello ſplendet, compreſſus evaneſcit, laxatus redit, ſuam arteriam ampliat, „ vicina vaſa comprimendo anguſtat. ANEVRYSMA VERUM VOCATUR.

[*b*] Dictum fuit alibi, quænam ſequantur mala, quando arteria integrè diſciſ- „ ſa eſt, vel quando vulnus in cavum uſque arteriæ penetrat, licet illam integrè „ non diſciderit. HOC PARAGRAPHO expenduntur illa mala, quæ metuenda ſunt, „ QUANDO ARTERIÆ SIC VULNERANTUR, UT VULNUS NON PENETRET „ IN ILLARUM CAVUM, SED TANTUM TUNICAS EXTERIORES DIVIDAT... „ Si jam in quodam arteriæ loco, ſeparatâ cohæſione imprimis fibrarum orbicula- „ rium [nam læſio tunicæ externæ & celluloſæ videntur minùs periculoſæ] minua- „ tur firmitas laterum, cauſa diſtendens manens eadem, illò in loco plus dilata- „ bit arteriam, mutabit æquabilem figuram conici canalis, expandet locum illum „ debilitatum in SACCUM, TUNC VOCATUR ANEVRUSMA VERUM, PRO- „ PRIA VOCABULI VI DESIGNANS TANTUM DILATATIONEM ARTERIÆ „ & *pag.* 262 à quacumque jam enarratis cauſis arteria in quodam loco debilior „ facta fuerit, illo in loco plus cedet diſtendenti ſanguini, & expandetur, cum- „ que ſingulis cordis ictubus cauſa illa diſtendens applicetur de novo huic loco de- „ bilitato, augebitur anevryſmatis capacitas, UNDE IN IMMANEM MOLEM SÆPE „ ANEVRUSMATA EXPANDUNTUR, imprimis ſi in magnis arteriarum truncis „ fiant. SIC VIDIT RUYSCHIUS OBSER. 38. hominem qui in pectore gerebat „ ſpontè factum anevruſma tantæ magnitudinis, ut pulvinar mediocre, quo in ſedili „ utimur, æquaret.

Ruyschii, de quâ lis inter nos. Creditit ne ergo *van Svvieten tunicam aortæ interiorem hîc fuisse ruptam ? credidit ne saccum anevrysmalem à solâ exteriori membranâ aortæ* (interioribus ruptis) *fieri* ? nequaquam hercle. casus similes in quibus interiores tunicæ subsistunt integræ, (ruptis externis) reperiuntur sparsim apud medicos; ipse van Svvieten ibidem talem recitat observationem. (*a*) ejusmodi anevrysmata saltem ut vera habebit adversarius : hæc autem facta fuisse ex arteriæ tunicâ externâ, interioribus ruptis, haud sanè reponet; & eo minùs quia hanc interiorem tunicam integrè subsistentem, scrupulosissimè *Pareus*, *Littrius*, *Duvernoy* aliique plures demonstrarunt, ut videbimus infra. Quo igitur consilio *Clar. van Svvieten* citavit, qui tantoperè ipsi adversatur (*b*)

[*a*] In Cadavere vidi arteriam subclaviam dextram in *saccum ingentem dilatatam*, sic ut anevrysmatis hujus membrana, chartæ tenuitatem superaret, & per illam pellucidam contentus sanguis conspici posset, levi vulnere inflicto, ingens copia sanguinis concreti erupit.

Clar. Lancisius speciatim de iis casibus agit propositione XIX. Tract. de anevrysmate. Quæ ita inscribitur. *de anevrysmate ex arteriarum vulnere, in quo externæ duntaxat tunicæ vulneratæ fuerunt ... hujus mali* [inquit *lancisius*] *multorum historias referre hîc possem, qui in hujusmodi morbum inciderunt, quos inter duos ipse vidi. Unum in nosocomio Sti. spiritus, alterum in urbe.*

Sic Heisterus Chir. par. 1. lib. 1. pag. 42. " ipsum anevrysma fieri etiam non ,, raro solet, quoties exterior quædam arteriæ tunica læsa fuit, hîc enim tantùm ,, abest, ut tunica interior, LICET ILLÆSA SIT, vehementiorem sanguinis pul- ,, sum impunè sustineat, ut potiùs in quamdam quasi sacculi formam paulatim DI- ,, LATATA, quam plurimis iisdemque gravissimis malis ansam præbeat ,, ; hinc ipse Heisterus agendo de Anevrysmate. *Mirandum Doctissimum aliàs Freind um*, in hist. Med. *Contendere omne Anevrysma ex rupturâ arteriæ oriri .. Anevrysmatum verorum ex integræ arteriæ ipsâ diductione, exempla notatu dignissima descripta à me extant in annalibus Academiæ Juliæ, semestri* XII. *an* 1727. *Aliaque varia à Pareo, & à Ruyschio in obser. Chirur.* [nempe in obser. 37. 38.] *In Hist. Acad. Reg. an.* 1712. [nempè Littrii obser.] *&* 1721. *in Lancisio de Anevrysmate, itemque lib. de mortibus subitaneis.*

Sic etiam *Do. James*. Dictionnaire universel de Médecine, tom. premier. Je ne puis me dispenser de faire remarquer au Lecteur, que le Docteur Freind, n'a point entendu du tout le passage de *Paul Æginette*, qui a donné lieu à sa Dissertation. Car, *Paul* distingue évidemment deux sortes d'Anevrysmes, l'une par dilatation, & l'autre par rupture.... les observations d'Anevrysme que je vais rapporter, serviront à prouver *contre le Docteur Freind*, que la distinction de cette Maladie en vraye & en fausse, n'est pas sans fondement, comme il le prétend.

[b] Sic enim pag. 149. anevrysma vel potius ,, Anevrusma dicendum, *designat arteriæ* ,, *integræ dilatationem præternaturalem in quâdam parte*, sic ut arteria, quæ anteà unifor- ,, mem canalis conoidei figuram habebat, nunc in quâdam parte *debilitata expandatur* ,, *in sinum*, qui omnia vicina comprimendo, pessima potest producere mala, sic ab ,, Anevrysmate, circà vitalia viscera hærente ... costas penitùs cariosas, imò cum osse ,, sterno in nihilum redactas vidit *Ruyschius*, [obser. 37. & ob. 38.] ... item ,, quod Anevrusma dicitur in arteriis, illud si in venis obtineat, vocatur varix, ,, frequentiùs longè malum, quam Aneurusma, quia & venæ faciliùs cedunt causæ ,, distendenti. *Item agens de spurio Anevrusmate*, pag. 268. ,, Quia jam tumor talis quædam habet communia signa cum Anevrusmate propriè dicto ideò vocave-

IX. Eâdem paginâ dicit adversarius observationem 37. *Ruyschii, esse anevrysmi clausi, qui nuspiam ab eo fuit negatus posse observari.* Verùm si Ruyschium attentè pervolvisset, anevrysma clausum & verum, unum & idem esse apud eum (*a*) neque ullatenus ab invicem distingui, procul dubio observasset. Adversatur ergo antagonistæ (*) hæc observatio; neque minùs ei adversatur observatio desumpta ex thesauro nono, uti ex ipsius lectione (*b*) cuicumque palam erit.... similem non semel, sed ter quater ve vidit casum scrupulosus ille vir in minutissimis partium perscrutandis; nihilominús miratur *arteriam tam exilem in tantam molem se se potuisse extendere.* Ergo in tantam molem verè simpliciter erat extensa intercostalis arteria absque parietum ruptione; ad quod credendum impelletur, qui Ruyschii thesauros, ejusque tot inventa lustraverit, nemo nescit clar. virum, non solum amicis, sed cuicumque obvio hæc omnia millies demonstrasse minutissima designando, & quidem hanc perscrutando arteriam tantoperè dilatatam, statim occurrit menti, an ibi non fuerit ruptio parietum? an verè sit integra arteria. at inquit antagonista, *opus fuit malleo & cuneo ad avellendum tumorem a costis*: quid inde contrà nos concluditur? nonne notum & notissimum tales ubique repe-

„ runt eodem nomine, ut tamen distinguerent, dixerunt Anevrusma spurium; *In* „ *verò enim Anevrusmate tunicæ arteriæ debilitatæ quamvis, manebant tamen cohærentes, & sanguinis impediebant exitum; in spurio autem ruptæ tunicæ liberum concedebant.*

[*a*] *Clausum Anevrysma* (*quod tantùm arteria dilatata audit.*) Ruysch. obs. 37. & idem pag. 87. *obs.* XCIV. *Nihil magis admiratione dignum crediderim, quam vasa membranacea, quò magis DISTENDUNTUR, eo magis sæpè ab humore heterogeneo incrassari. In arteriis hoc evidenter demonstravi obs.* 37. & 38. Ex queis palam fit, juxtà Ruyschium, Anevrysma clausum esse distentionem, seu arteriæ dilatationem absque ullâ parietùm ruptione. Ea observatio XCIV. Lectori persuadet absque ullo scrupulo, quantæ sagacitatis & industriæ fuerit *Ruyschius* in tunicis aortæ examinandis, dum Anevrysmata perscrutabatur de quibus diximus obs. 37. & obs. 38. unde ulteriùs confirmatur hæc fuisse vera, & ab expansione tantùm aortæ facta.

[*] Ille vocat clausum Anevrysma quandò, ruptis interioribus arteriæ tunicis, sanguis recluditur intrà membranam externam; talia autem admittit Anevrysmata, at esse vera pernegat, tale sibì quæsivit subterfugium, ut observationibus meis responderet, at incassùm fecit, si arteriæ membranam internam subsistere demonstraverim.

[*b*] Thes. IX. pag. 11. n. V. „ Notatur CAPSULA in quâ conservatur Anevrysma „ cujusdam arteriæ intercostalis ex homine, magnitudine ovi Gallinacei.

„ Not. 1. admiratione dignum est, *arteriam tàm exilem in tantam molem se* „ *se potuisse extendere, id quod mihi ter quaterve videre contigit.* Juvenis erat cujus „ affectum hìc recito, qui à longo tempore de præcordiorum anxietate quæstus „ fuerat, & tandem summis angoribus & lypothimiis correptus, tussi molestâ, „ subitò fatis cessit.

„ 2. Haud minùs mirabar, imò obstupescebam Anevrysma tàm firmiter costis „ & adjacentibus vertebrarum corporibus fuisse adnatum, ut non sine malleo & „ cuneo, ab illis separare potuerim „ Ruyschius.

riri adhæsiones viscerum, vasorum, membranarum, quin ideò subsequatur ruptio, monstrosa licet fuerit extensio; sæpe vidit ea Ruyschius, præprimis obser. XCII. *enormis intestini coli dilatatio* & Obs. XCIV. *prodigiosa ureteris dilatatio.* & Obs. XCV. (*a*) Probat apertè talis administratio illud anevrysma evulsum integrè & absque ullâ laceratione servatum fuisse. Quis inter anatomiæ prosectores, rationem istius processûs ignorat? Dum ipsa partim ossa discindimus cuneo & malleo, ut vasa habeamus integra, ne minimè lacerata: Ideò procedebat Ruyschius (discindendo ipsa ossa) nè per avulsionem fieret anevrysmatis dilaceratio, & ut posteà scrupulosiùs animadverteret an aliqualis esset ruptio in hâc arteriâ, nec ne, quia obstupescebat tam exilem arteriam potuisse in tantam molem se se extendere absque ullâ ruptione parietum; Si post avulsionem anevrysmatis, aliqualem, vel tantillam in arteriâ ruptionem vidisset Ruyschius, sanè dixisset; neque dignum admiratione affirmasset & typis mandasset .... rursus reponit antagonista, *non satis capi, quomodò, si tumor ille plenus fuisset sanguine fluido, tamdiù posset servari in capsulâ immunis à putredine* .... quarè tam torquetur animo de re falsò suppositâ? Non erat sanguis in eo anevrysmate quod Ruyschius conservabat *in capsulâ* seu *in pyxide*, erat arteria simpliciter dilatata, & juxtà methodum Ruyschianam præparata; bonâ fide ibi dicebat per optimus competitor ex ipsâ plevrâ confici hanc *capsulam*, ut videbimus paragr. XII.

Cui stupendæ hallucinationi refutandæ in scripto suo ita respondet; RISUM TENEATIS AMICI. An adhùc jocaretur egregius antagonista, si patres academici publicum de hujusce rei veritate darent judicium? Statim certè pateret hunc-ce errorem non semel, sed bis ab ipso in duabus nempè prælectionibus fuisse commissum. Hæ quanti sint meæ animadversiones penes est judices integerrimos dijudicare, *ad quos magnâ cum fiduciâ adversarium provocare nullus dubito.*

Mihi tantùm superest, ut variis quæ in scripto suo exsuscitavit validissimus athleta respondeam; quæ sanè reticuissem, ut pote cum vix ullius sint momenti; at ne quid responso deesse videretur, hæc omnia in modum diarii solvam. Itaque sit.

BREVIS HISTORIA DISPUTATIONIS.

X. Pathologiam expositurus, morbos recensebam simplices methodo analiticâ, eos dein syntheticâ componebam veluti occurrunt clinicis; hæc ut feliciùs præstarem, morbos acutos & chronicos ad quædam, ad tot quasi classes cardinales reducebam capita. (*) Subsequenti die Cathedram conscendit

[*a*] Sic idem Ruysch. advers. anat. dec. I. n. IV. *clarum mihi quidem videtur, extremitates arteriarum obstructas abire in tumores præternaturales, mutatâ penitùs nativâ formâ. Nonnè anevrysma, varix, phlicthena, atque alii similes morbi, exempla clara exhibent? Id enim anatomici est, de non exploratis silere potiùs, quam luxuriosè excogitare.* Ita & n. 2. pag. 7. & 8. demonstrat vasa sanguifera expandi in molem vix imaginabilem. Sic LAU. HEISTERUS comp. anat. tom. II. pag. 10. *experientiâ convictus affirmo, æque facilè, aut fortè adhùc faciliùs, vascula minima in vesiculas mutari posse.*

(*) Sic fuerunt institutæ classes Morborum Chronicorum.

Prima classis. Morbi ab inspissatione fluidorum prædominante.... qui morbi sunt debellandi præsertim aperientium ope.

Antagonista, primam habiturus prælectionem, in eâ (nescio quâ ratione inductus) meam ad praxim addictionem damnavit, nihil tamen, quod mirum videbitur, proponens meam adversùs methodum, & licet in decursu pluriès me lacesserit dicteriis, ne verbum quidem protulit contra ullam ex meis prælectionibus; interim ipse proposuit methodum (*) cujus ego (contemptis autem dicteriis) factâ recensione, monui eam praxi ac sanæ Theoriæ penitùs esse adversam; ille verò (summo quidem adstantium stupore) reposuit hæc varia se ab Auctoribus fuisse mutuatum, iisque nullatenùs adhærere, ultrò igitur cedens, & ea quæ ad praxim summoperè utilia, imò & necessaria nuperrimè habuerat, subitò deserens, ad alia transiit novam multòque accuratiorem, uti gloriabatur, Anevrysmatis Theoriam exhibiturus; Contendit itaque nulla dari Anevrysmata verà, at rumpi tunicas in omni *Anevrysmo.* (*a*)

XI. Fateri ultrò non dubitaverat antagonista se omnia prælectionis præteritæ argumenta è scriptoribus variis excerpsisse; ergo aiebam, hæc eadem mox confitebitur, Cum omnia de anevrysmate à verbo ad verbum exprom-

Secunda classis. Morbi à sero malè permixto & exuperanti, cum laxitate vasorum.... debellandi per evacuantia & aperientia, sociando in fine roborantia.

Tertia classis. Morbi a siccitate fluidorum, cum aliquali acrimoniâ, & cum tensione nimiâ solidorum, ac per intervalla cum tensione veluti spasmodicâ...... debellandi per diluentia, levia sociando aperientia, atque adhibendo antispasmodica, paroxismi tempore præsertim.

Quarta classis. Morbi ab acrimoniâ fluidorum prædominante cum aliquali inspissatione.... debellandi per edulcorantia præcipuè, aperientia sociando levia.

Quinta classis. Morbi ex iis quatuor classibus variè combinatis exsurgentes.... debellandi per eas quatuor formulas variè combinatas juxtà leges prudentiæ.

Quare hasce precisè sic instituerim classes, monui in prima prælectione, & ratio patebit ex eo quod methodus curandi ab ipsa classis denominatione peti debeat. Hæc satis intelliguntur à clinicis, è quorum, *istius præsertim Academiæ celeberrimæ* scriptis, istas eduxi classes. Quinque alias ad morbos acutos, & tres ad affectus à viru peculiari pendentes, statui, ut collegerunt benemulti qui meis privatis adsuerunt prælectionibus, pluribus ab hinc annis.

(*) Quà morbos omnes in activos & in passivos distinxit, Febres, morbos inflammatorios reponens in priorum classe, affectiones autem hystericas, melancholicas, hypochondriacas, & obstructiones *cujuslibet generis* indiscriminatim recensens in secundâ.

(*a*) *Varias legi*, inquiebat, *& pervolvi numero plures Anevrysmatum observationes, has præter quæ referuntur à Doctore freindio, vix duæ aut tres examinatæ per dissectionem reperiuntur, quæ characterem habuerint Anevrysmi veri, &c.* Sic autem *Monro.* J'ai lû un grand nombre d'Observations d'Anevrysme, outre celles qui sont rapportées par le Docteur *Freind*, & je n'ai pû en rencontrer plus de deux ou trois, qui ayent été examinées par la dissection, & qui eussent le caracthere d'Anevrysmes vrais &c. Essais de Med. de la Societé d'Edinbourg, tom. 2. p. 348.

Hallesii retulit experimentum (Hæmast. pag. 136.) ad vim probandam arteriæ, quâ suæ expansioni resistunt, undè conclusit sanguinis impetum numquam satis esse Anevrysmis veris, etiam exiguis efformandis, porrò requiri cruoris acrimoniam quæ rodat parietes internos arteriæ (monuit tamen esse varices quandoque monstrosas à sola venarum simplici dilatatione) ultimò affirmavit Medicos adhucdùm non satis capere quid foret Anevrysma.

pserit è clar. *monro.* (†) Ista ne gravis accusatio videretur commentitia, librum judicibus integerrimis publicé commisi: res palam erat; sibi ergo ipsi diffidens antagonista, nec ampliùs feliciter audens, fatetur se compilasse; *excerpsi equidem, concedo, à verbo ad verbum nego*; (verè à verbo ad verbum excerpserat, uti notum est omnibus;) ea dein in me protulit quæ nolo repetere, (*a*) non is sum qui dicteriis alios lædere velim, ei que lubenter ignosco (*b*) at in decursu, (exigebat pensi ratio) dicens de anevrysmate, vera & spuria admisi contra *Freindium*; meæ opinioni firmandæ causâ, *Ruyschium*, *Littrium*, *Acta reg. Acad. Heisterum* & *Morgagnum* citavi; & sanè in iis adeo parúm videbar ejus opinionem de industriâ impugnare voluisse, ut licet eâdem die Cathedram conscenderit, nihil tamen opposuit, nec veritatem quam stabilire enixus fueram, impugnare fuit aggressus; verùm elapso circiter mense, ecce me ex improvisò arguit Antagonista; minimè probari ait ex scriptoribus præcitatis verà adesse Anevrysmata, imò hos inter Ruyschium Seligens, eum ipsi favere in observatione XXXVIII. asseruit.

XII. At statim ipso telo refutavi Antagonistam, ipsam instituendo lectionem observationis Ruyschii; alia legi loca, observationem præprimis ex thesauro nono, quibus pateret evidenter, vera Anevrysmata Ruyschium admisisse; duas insuper *Littrii* observationes retuli, quibus (elapso jam prælectionis tempore) supersedere necessarium fuit .... vim lectionis sensit adversarius, at malum corrigere minimè fas erat, ideòque, ut illius momentum eludere videretur, mirum certè sibi quæsivit effugium exclamando. *Adest error Typographi in observatione trigesimâ-octavâ, vel non sibi constat Ruyschius....: Quoad observationem thesauri noni, quis revelavit adversario tunicas arteriæ non ibi fuisse ruptas? Nonnè ruptionem eam suadet Ruyschius quando dicit. NOTATUR CAPSULA IN QUA CONSERVATUR ANEVRISMA MAGNITUDINIS OVI GALLINACEI. Anevrysma illud* (prosequebatur Antagonista) *sanguis erat contentus & conclusus intra CAPSULAM, QUÆ QUIDEM CAPSULA CONFICIEBATUR EX IPSA PLEVRA, & patet cum opus fuerit malleo & cuneo ad avellendum Anevrysma à costis.*

XIII. Mirabar certè & obstupescebam! confundebat Antagonista *capsulam* seu *pixidem* in quâ conservabat Ruyschius sua præparata! hanc ex plevrâ confici *capsulam* affirmabat bonâ fide! ità posse sibi hallucinari Antagonistam dubitans ego, rursus citavi observationem, ut iterum de eâ ageret ille; plures autem admonueram qui animadverterent, an rursus similis committeretur hallucinatio; nec me spes elusit. Summo quippè adstantium stupore, eamdem

† Exceptâ solummodò conclusione, quâ contendebat nulla omninò sensibilia dari vera Anevrysmata, quod numquam dixit monro.

(*a*) Facilis & simplex erat via pro tam gravi accusatione refutandâ (jam indicaram Adversario) vel publicum expostulare judicium, vel saltem publicè ipsius libri lectionem instituere; quid enim ad rem tot dicteria? Nequaquam ea disputandi ratio decet eruditum.

(*b*) Imò circà novas Auctorum ab ipso transcriptiones silui, licet enim paulò post integram prælectionem ab *Hallero* desumpserit, [agebat de monstris & de herniis] nihil publicè dixi, nec nisi adstantium paucis *Hallerum* exhibui.

circa *capsulam* pari errore deceptus est iterum.... Ruyschium exhibui tunc judicibus, publicam loci hujus peregi lectionem, ut omnes stupendam adverterent hallucinationem, simulque palàm fieret utrum error adesset, nec-ne in observatione Ruyschii 38. Hinc rumore publico motus Antagonista, profitetur se Typis mandaturum responsa; quibus præ tenuitate mea respondi, leges litterariæ disputationis scrupulosè servando, nè minimum in Antagonistam proferendo dicterium, imó verba vitavi ancipitia, licet perpetuò provocatus... mihi satis erit si persuasus de iis fuerit lector, nihilhominùs adversarius, ad summas sæpè reductus fuit angustias; coactus fuit in secundâ abdicare quæ in primâ prælectione tantoperè jactitabat, in tertiâ fateri se compilasse, in aliis confugere ad errores Typographi, quos merè fingebat, nunc pariter contradictiones in ipsis Auctoribus supponere, & ejusmodi sibi quærere subterfugia, ut indè se-se expediret, at in iis me semper juxtà statutam disputationis normam dirigere sum gloriatus.

VERORUM ANEVRYSMATUM OBSERVATIONES.

XIV. Andreas Vesalius (circa medium seculi decimi quinti) *vocatus in consultationem pro nobili viro .... statim ab exploratione dixit ESSE ANEVRYSMA EX DILATATIONE ARTERIÆ AORTÆ, eo modo quo fit in venis quas varices occupaverint; idem asseruit se ejusmodi affectus vidisse in gutture, in pectore, in poplite, in brachiis, nec curari posse, nisi abscissâ parte affectâ, in ejusmodi anevrysmate se quandoque reperiisse humorem concretum instar glaciei, aut humoris cristalini, interdum veluti sanguinem concretum, aut molam, in vivis corporibus verum sanguinem deprehendisse, in defunctis nigrum & syderatum, & cum gravissimis doloribus ægros mori, spontè interdum fieri* EJUSMODI VASORUM DILATATIONEM, *interdum ex causâ antecedente*, [qualis fuit in hoc nostro ægro] *dissecto corpore reperimus id quod vesalius prædixerat; in ipsa arteriæ aortæ cavitate tumorem prægrandem, durum, carnosum ex sanguine arteriali concretum, qui foràs etiam protuberans, in dorso dolorem & pulsationes inferebat, ejusmodi nimirum quales in arteriarum pulsu deprehendi solent.* Ita referente adolpho occone. Sequentia scripsit *Vesalio*, Achilles Gasserus. *Tota autem anevrysmatis compages cum suis contentis* PUGNUM *non parvi hominis, sed ovi struthiocameli magnitudinem ferè æquabat.* Videat. Observat. 81. Joann. Udalr. rumleri.

Reperiri ejusmodi arteriarum distensiones [dum hoc vesalii anevrysma narrat] fatetur ipse Freindius, *arterias quidem*, inquit, *distendi posse, ex frequenti hominum veneno & aliis quibusdam affectibus mortuorum inspectione notum est; notabilis illa est historia* A VIDO VIDIO *relata, quam & ipse raram fatetur, de enormi omnium circumquâque capitis arteriarum intumescentiâ, quæ ingentes repræsentaret varices* hist. Med. pag. 51.

Pareus Chapitre XXXIIII. pag. 285. *Les Anevrismes qui viennent aux parties interieures, sont incurables.... Ce que j'ai veu au corps mort d'un nommé Balanger maître tailleur d'habits, lequel avoit un anevrisme à l'artere veneuse, dont il mourut promptement en joüant à la paulme, parceque ledit vaisseau se creva. je l'anatomisaï & trouvai une grande quantité de sang épandu dedans le Thorax, & le corps de l'artere dilaté jusq'ua y mettre le*

poing, & sa tunique interne toute osseuse, ce que je monstrai peu après aux Ecoles de Médecine à plusieurs auditeurs, faisant une dissection anatomique, dont les spectateurs furent grandement emerveillés, & pour ce, la garde en mon Cabinet comme chose monstreuse.

Lazarus Riverius *Prof. Monsp.* apud Theop. *bonetum* lib. II. pag. 496. *Nos similem casum ante duos annos in hac urbe vidimus, nempè anevrysma in pectore, ex arteriæ dilatatione, quæ pueri* 15. *annorum pugnum recipere poterat: tunica verò arteriæ cartilagineam crassitiem ac duritiem acquisierat.*

Item. Riverius Observ. XXXIV. *in D. Pelet cive Monspeliensi inventa est arteria magna ascendens a corde ad claviculam ita dilatata, ut* BRACHII FERE MAGNITUDINEM *æquaret, & ovum gallinaceum in cavitatem suam facilè admittere posset. Præterea tunica illius admodum densa & cartilaginea evaserat, quod admirabilem naturæ providentiam notat, quæ* TUNICÆ MAXIME' DILATATÆ RUPTIONEM EVITARE CONTENDENS; *eam densiorem ac duriorem effecerat.* *

Clar. Ferren quæst. nonâ. disp. *Anevrysmatis parietes rigidiores, & in locis nonnullis cartilaginei, ut post riverium, observavimus, quandoque evadunt.... anevrysma verum est sacciformis arteriæ ampliatio.... Quod* ANEVRYSMA *est in arteriis, idem* VARIX *in venis, neque aliundè dispar generationis & causarum modus.*

„ *Vaterus* Miscel. Curios. Dec. III. an. 9. 10. *anevrysma aortæ mirabile*... „ tandem vero *aorta* paulò sub corde ad usque diaphragma, *ultra duorum pugnorum, vel capitis fere magnitudinem extensa*, & tota sanguine grumoso in „ polypos ferè fibrosos lamellatim concreto videbatur: ubi insuper *hoc notabile* „ *erat*, quod tunica arteriæ interior aliàs tendinosa, hîc potiùs cartilaginosa, „ quasi ossea, sed ubivis disrupta, *tunicæ exteriori musculosæ* frustulatim con- „ necteretur. Quo spectaculo viso, mirari satis non potui, quomodò ex fractu- „ ra costarum, & pressurâ vel læsione arteriarum tam gravi, & tantâ trunci „ arteriæ laceratione .... æger tamdiu & ultra triennium superesse potuerit „ (a)

XV. Ulteriùs adhuc demonstratur fieri Anevrysmata, in quibus tunicæ interiores integræ subsistunt; ex obser. Cl. Littrii, quæ minutissimæ sunt, ipso referente Freindio; si legantur absque ullo præjudicio, litem nostram judicant, frustula solum excerpsi; possunt integræ observationes legi apud D. James, Dict. univers. de Med. .... Mr. Littre, année 1707. Mémoires, pag. 17. J'observai que le tronc de l'Aorte depuis neuf lignes au-dessus du cœur, jusqu'à l'endroit où il prend le nom d'Aorte descendante, avoit ses tuniques beaucoup plus minces, & étoit fort dilaté, de sorte que presque toute la dilatation s'étoit faite en-devant & en haut... Il y avoit au-dedans de cette

[*] Palam est tunicam arteriæ internam fuisse integram, cum de eâ præcisè fiat mentio apud *Pareum*, & *Riverium*. Juxtà divisionem antiquorum constabat (ut) Villisius demonstravit;) carneâ tunicâ, glandulosâ, & aliâ tertiâ magis interiori.

[a] Ea observatio videbitur primo instuitu nobis adversa, quia disrupta, & lacerata erat Aorta in tantâ trunci portione; sed ibi precisè notatur ruptionem fuisse in internâ tunicâ seu Villisianâ, & conservatam fuisse tunicam carneam seu musculosam, cui annectebatur interior; erat ergò verum Anevrysma, in quo demons-

poche environ deux pintes de ſang . . . . . *enfin*, *la ſurface interieure de la poche du tronc de l'Aorte étoit liſſe & polie en certains endroits*, *& inegale en d'autres. L'égalité de cette ſurface étoit naturelle*, *& elle dependoit de la tunique interieure de la poche qui s'étoit conſervée entiere.* Et pag. 22. Les parois de la poche de l'Aorte étoient très-minces en certains endroits, & fort épaiſſes en d'autres. Les endroits qui étoient minces, l'étoient pour deux raiſons. 10. *Parcequ'il n'y avoit que les ſimples tuniques de l'Artere.*

20. *A cauſe de l'extrême dilatation*, *que ces tuniques avoient ſouffert par l'impulſion du ſang*, *& par ſon amas dans la cavité de la poche.* Les parois de la poche étoient épaiſſes aux endroits ou les fibres polypeuſes s'étoient attachées à ſa ſurface interieure, & l'épaiſſeur y étoit plus ou moins grande, ſuivant qu'il y avoit plus ou moins de ces fibres poſées les unes ſur les autres, elles formoient pluſieurs plans qu'on ſeparoit facilement les uns des autres.

Année 1712. Mémoires, pag. 78. ſur un Anevryſme vrai par Mr. LITTRE.

Un Homme âgé de 44. ans étant mort d'un Anevryſme, je fis l'ouverture de ſon Cadavre pour bien examiner les particularités de cette Maladie. *Cet Anevryſme étoit un Anevryſme vrai*, *c'eſt-à-dire*, *une dilatation extraordinaire d'Artere* . . . . il avoit quatre pouces de longueur ſur deux & demi de largeur à l'endroit de ſon plus grand diametre. . . . Il étoit continu par toute ſa baſe à la partie ſuperieure droite du tronc de la groſſe artere, *dont-il n'étoit qu'une extenſion & un allongement.* Après avoir examiné cet Anevryſme dans ſa ſituation, je le ſeparai de toutes les attaches & en fis l'ouverture.

J'obſervai ce qui ſuit à pag. 79. ad 81. & pag. 83. Les membranes du tronc de l'Aorte, quoiqu'elles euſſent dû être fort minces, *à cauſe de la grande dilatation qu'elles avoient ſouffert*, *avoient cependant conſervé leur épaiſſeur naturelle.* †

Clar. Duvernoy in comment. Acad. Petropolit. tom, VI. refert obſervationem anevryſmi veri aortæ, ſcrupuloſiſſimè examinati, & ut uti loquar, melancholicè. reperiit tunicam internam, diſſecuit a tunicâ carneâ, leg. ejus diſſert. a pag. 308. ad paginam 320. debet pluries perlegi, ut pote primâ vice vix concipiatur. Societas edimburgenſis in ultimo tomo illud ſic indicat anevryſma. Mr. *Duvernoy* d'écrit un ſac anevryſmal qui occupoit depuis la troiſiéme juſqu'a la ſixiéme des vertebres du dos. Ce ſac n'étoit autre choſe que *l'Aorte dilatée*, & qui avoit ſix pouces & demi de largeur, ſur autant de longueur. Eſſ. & Obſer. de Med. de la ſociété d'Edinbourg Tom. VII. pag. 109. *Petrus de Marchetis* Obſer. 48. *patuit membrana interna arteriæ*

trabatur tunica muſculoſa; quod ſufficit, juxtà Antagoniſtam, licet fuerit rupta & dilacerata interior tunica, inſuper priùs fuit dilatatio Aortæ, quam hæc dilaceratio tunicæ, & ut optimè notat D. *Duvernoy*, ex adminiſtratione Anatomicâ fiunt forſitan eæ dilacerationes, præſertim in oſſeis tunicis.

(†) Eæ omnes obſervationes debent exactè perlegi, nè corroſio tunicarum quæ ibì quandòque memoratur, nobis adverſari videretur, notari etiam velim vera anevryſmata ſæpè rumpi paulò ante mortem, aut per diſſectionem; nihilominùs abentur a medicis ut vera, ſi ſit exteriùs corroſio, quod ita ſæpè fit.

magnæ, priusquidem laxata, post modum verò, cum dilatationi nullus esset locus disrupta; anevrysma itaque fuit in arteria magna extra cor duos solummodo digitos transversos.

Lancisius in tract. de anevrysmate prop. XIX. XXIX. & XXX. & Observ. quintâ de repentinis morbis. pag. 158. minutissimè de iis loquitur..... *Anevrysmatis intereà cavitas tam ampla occurrit, ut pugnum facilè admisisset, tamque grumoso sanguine plena, ut nihil fluidi ampliùs capere posse videretur;* NUSQUAM TAMEN MAGNO ALIQUO FORAMINE DEHISCEBAT, *licet ad cordis basim intra pericardium, & ad inferum latus anevrysmatis nigræ quædam striæ, majorum forté futurorum hiatùum indicia observatæ fuerint... Valsalva* Differt. anat. 1â. pag. 130 131. *sæpe anevrysmata circa præcordia contingunt, ut propriâ observatione edoctus sum.* (†)

Jacobus Douglassius. Differt. de peritonæo pag. 56. *Sequitur anevrysmata duplicis saltem esse generis, quorum alterum spurium, alterum verum audit. Anevrysma spurium est quod a causâ externâ ex. g. vulneribus aut puncturis in missione sanguinis oritur* ..... ANEVRYSMATA VERA, *sive ea quæ a causâ internâ oriuntur* [a] *semper a dilatatione totius substantiæ arteriæ initium capiunt; & præterea tumores ejusdem generis sæpiùs in arcu aortæ, quam in omnibus aliis corporis partibus simul sumptis occurrere consueverunt.*

Joan. Bapt. Bianchus Hist. hepat. pag. 138. *anevrysmata ex simplici extensione, per frequentes cadaverum exenterationes interdum observavimus in hepate, ut nuper dextræ cæliacæ propagines enormiter dilatatas demonstrabamus ... alterius generis anevrysmata, seu junctam rupturam in arteriarum tunicis cum notabili dilatatione, non percipimus huc usque in jecinoribus defunctorum.*

XVI. Innumeræ sparsim apud auctores reperiuntur observationes magnarum

[†] Adest ibi naturaliter sinus a *Valsalva* detectus, quem maximum, vel quartum aortæ sinum vocat. leg. morgagni Epist. anat. XV. in septem prioribus paginis &pag. 86... pluries hunc sinum demonstravi, in quibusdam cavum aortæ ad augebat in arcu, quartâ parte, membranâ semper superstite interiori, politâ, simpliciter expansâ, hic duo possem referre exempla anevrysmatis in quibus nulla erat ruptio & corrosio; licet duplò major aorta fuerit.

Morgagnus Adverf. Anat. II. animadv. XLI. „ Cum trahi in dubium nequeat... „ aortæ arcum non longè a corde incurrenti sanguini objectum, hujus cursum „ subitò, & violenter inflectere, facilè intelligitur si cordis impulsus nimiùm in- „ tendatur, & præsertim *si aorta vel a primordiis minùs firma sit*, vel ab erosivo aliquo principio cujus indicia in aortæ jam expansæ, aut hic illic ossificatæ tunicis eviden- „ tiùs prodere se solent debilitata, facilè inquam intelligitur, primum in hoc, aut „ consimili rerum statu aortæ expansionem effici..... Ut pluries a me quoque ipso observatum.„ Et præced. animad.& animad. XLII. refert se vidisse dilatationes aortæ & adverf. VI. animad. XXIV. loquitur de veneta muliere quam cum amicis dissecuit, *in quâ arteriæ subclaviæ sinistræ superiores, posticique parietes in anevrisma expansi erant.*

Ipse Freindius hist. Med. pag. 55. „ Certum est aortam supra ejus flexionem „ faciliùs dilatari posse, ob resistentiam eam quæ sanguini illic ex ejusdem cur- „ vaturâ opponitur; ex quo etiam in hac arteriæ parte ut plurimum anevrysma- „ ta producuntur; *ac si ista in dilatatione tantùm consistant, nullibi hanc faciliùs quam in eo loco fieri posse credibile est.*

[a] *Frider. Heisterus* hujus differt interpres. „ anevrysmata vera etiam a causâ „ externâ exoriri posse, ut plerique recentiores docent, læsâ nimirum tantum externâ parte arteriæ, interiori adhuc integrâ, experientia etiam nos hic loci do- „ cuit, ut alio tempore prolixiùs proponetur. Hinc anevrysma verum tam a causâ „ externâ quam internâ, ut varii chirurgici scriptores recentiores, & cumprimis „ etiam parens in chirurgiâ suâ docuerunt.

dilatationum arteriarum. leg. tract de tumoribus *Antonii Saporta* Prof. Monsp. à pag. 167. ad 183. *die* 11. *Febr. an.* 1567. *in nobili quodam britone, aorta tam ampliter dilatata fuit ex anevrysmate, ut pugnum crassissimum exciperet mox à cordis egressu.... Itaque tam notum est quam notissimum non solùm à dilatatâ, sed apertâ & rupta arteria anevrysma fieri* [†]

Andreas *Laurentius* Prof. Monsp. pag. 803. *Legatus Florentiæ apud gallorum regem, subitò incidit in apoplexiam... aperto cadavere cor tumebat & ad sanguinis libras tres vel quatuor apertum emittebat, arteriæ magnæ ore ita patente, ut brachii æquaret magnitudinem.*

Alphonsus Borellus apud malpighium de polipo cordis dissert. *reperta fuit aorta prope cor, quæ in tumorem concreverat ad mensuram duorum pugnorum.*

Jacobus Thevart in ballon. cons. libr. cons. 107. *in collegio Rhemensi cuidam sacerdoti anevrysma erat in cruribus. aperto cadavere reperta est magna dilatatio arteriæ, & sanguis in eâ arteriâ concreverat, indurueratque.*

Andreas Cæsalpinus... *repertum est romæ nuper... Cor valdè amplum, & arteria quæ ducit ad pulmones duplò latior naturali.*

Joel Langelotus *in cadavere à M. Kirstenio anatomico & Medico insigni, aperto, omnia vasa ut & auriculæ erant ampliata, mirè que dilatata, imprimis caudex arteriæ aortæ; præterea in vasis iliacis ejusmodi vitia sunt reperta.*

Elsnerus Observ. XVIII miscell. curios. an. 1. de. 1. *anevrysmata excitari posse in ipsa quoque aortâ, docuit experientia, & tale anevrysma favore nob.* Rivæ *anat.. famosissimi videre mihi contigit Romæ in suo museo.... cujus figuram ipsemet prælo commisit. B. aorta crassa & corde latior; M. aorta descendens naturali quadruplò grandior.*

Observ. CXIX. D. *Job de Muralto* Ephemerid. ger. an. 3. secundæ decuriæ. *Imò utramque arteriarum tunicam, [internam ex triplici substantiâ juxtà, clar. villis constantem] imbibendo serosi humoris plures, quam naturaliter aliàs solent, particulas extendi, sicque anevrysma quasi aliquod produci posse, satis est credibile; non secus ac venarum nimiam extensionem anevrysmata improprie dicta, venarum sive varices constituere, notum est, præcipue* EVIDENTER *satis id docentibus amplissimis illis arteriæ magnæ anevrysmatibus, quale, præter alios. D.* Riva *exhibuit, & ab eodem mihi etiam an.* 1670. *Romæ demonstratum; nec dissimile postea patavii quoque in solenni anatomia, pugni magnitudine, & quinque circiter unciarum pondere an* 1671. *conspexeram... quale etiam an. præcedente in nosocomio ad* D. *Franciscum se vidisse, profectò attestatus fuerat, quod mole suâ ipsius sterni supremæ parti foveam aliquam impresserat.* leg. *Boerhaav.* patho. pag. 156. comment. *Halleri.*

Leg. Epistola de aortæ polypo D. Clar. Carolo *Patino*, reperiunda in appendice ad an. 1. Decur. III. Ephem. Germ. . . . *verùm ad cor accedentes, arteriam magnam ità dilatatam offendimus, ut aliud cor in pericardio conclusum æmularetur.* leg. acti Paris. an. 1710. 1721. 1722. 1723. 1732. 1733. 1736.

Leg. *Vepferus*, pag. 185. Exerc. de loco affect. in apoplec. Baptista *Rusch. pisis*, Prof. Anat. Obser. Chirurg. pag. 432. Fabric. *Hildanus*, centur. 3. Obser. 44. . . . Paul *Barbette* praxis Medic. lib. 2. cap. 3. . . . *Bourdelotius* Diar. Gall. an. 1681. Laurentius Heisterus in Chirurgiâ suâ, & in Academiâ Juliâ. Abbregé des Transactions philosophiques, tom. III. tom. VII. Philosoph. transf. n. 402. n. 265. sepulchr. Anat. *Boneti.* Biblioth. Chirurg. Mangeti. ex quibus palàm fit observationes verorum Anevrysmatum, non ità esse raras, ut vix acne vix quidem reperiantur. Possent demonstrari ratione, analogismo, & experimentis, si locus hìc esset.

[†] Vera & spuria admittebat *Saporta* contrà *Fernelium*, qui omnia fieri ex simplici dilatatione afferebat.

A MONTPELLIER,
De l'Imprimerie D'AUGUSTIN F. ROCHARD, seul Imprimeur du Roy. 1749.